

רשימות חוברת קל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"ק פרשת בא, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — ב' רשימות של בר־מצוה (בשייכות למצות תפילין שבסוף פרשת השבוע): (א) בר מצוה, ש"פ בראשית, כז' תשרי תש"ב, (ב) בר מצוה ביסטריצקי, כ"ג־ה אייר תש"ג.

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכת"ק, בא גם פיענוח ותיבות־קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' בא ה'תשנ"ח

ברוקלין, נ.י.

בר מצוה. ש"פ בראשית. כז' תשרי תש"ב.

שמו שמואל פנחס.

הבעש"ט אמר — מכ' תוכנים — שמכל דבר אפשר ללמוד הוראה בעבודת השם.

איתא בס' שמלמע' נותנים דעה בהורי הילד לדעת השם אשר יקראו לו, וע"י השם הוא המשכת החיות מהנשמה להגוף.

השם מורה ג"כ על האדם מצד עבודתו — יהושע יושיעך מעצת מרגלים (סוטה לד:) ר"מ דייק בשמא (יומא פג.).

שמואל ע"ש כי מד' שאלתיו ל' שאלה דחוזרת בעין (רש"י ריש ע"ז) ולא ניתן אלא להשתמש בו. ואין הק' בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז) ולפום גמלא שיחנא (כתובות) ולכן נותן בתור שאלה, את נה"א, כחות, להאדם שיוכל לנצח את הגוף ונה"ב וזהו משביעין (נדה ל:) ל' שבועה, דשבועה מעוררת נקודת היהדות ולכן המסקנא דחשיד אממונא ל"ח אשבועתא (ב"מ ה:) ול' שובע דתרווייהו חדא נינהו. ובכל עת צריך לזכור דחוזרת בעין, הלואי תהא יציאתו מן העולם כביאתו (ב"מ קז.).

וזהו שאמרה חנה (ש"א א' כח) וגם אנכי השאלתיהו לד'. והנה שואל חייב בכל (שבועות מט-) אף באונסין — חוץ במתה מחמת מלאכה דפטור (ב"מ צו:) מס"נ גם נה"א — ומי בכחו לעמוד בזה.

והעצה לזה שיהי' שאלה בבעלים דא"ל אשקי' מים וכה"ג (ב"מ צו-) שעבודת הבעלים צ"ל בעת השאלה ולא בעת האונס (שם צה:) ולכן ארז"ל שאסור לאכול קודם התפלה (ברכות י' ע"ב) ואסור לעשות חפציו קודם התפלה (שם יד-) תפלתי סמוך למטתי (ברכות ה:) גם קודם ת"ת, כ"א יתחיל להשתמש בנה"א קודם התפלה שהיא בקשת צרכיו, לא יועיל מה שאח"כ יהי' בעליו עמו, משא"כ אם הקדים תפלתו, שאז — כל השומרים — גם אפשרי פטור (ב"מ פא-) וכ"פ הפוסקים.

וזהו דמצינו בשמואל, שכל ימיו הי' שאול לד', ולכן בכ"מ שבא האט ער געהאט זיינע ד"א וכמרז"ל כי שם ביתו כ"מ שהלך שם ביתו עמו (ברכות י:). ואופן העבודה ובפרט בימינו עתה צ"ל כפנחס שהלך במס"נ — שלא ירא מאנשי שבט שמעון שרק בנס לא פגעו בו (סנה' פב) וגם אם בא לימלך אין מורין לו, ואם פרש זמרי והרגו פנחס נהרג

עליו (שם) — ומס"נ גם בהנוגע לזולתו כענין פנחס שהי' להציל את ישראל.

מתאספים לחגוג ברמ"צ, שעוד א' מישראל מקבל עליו עול תומ"צ. והנה בכ"ע אמרז"ל (יבמות מזי-) ישראל דווים וסחופים, ובפרט בזמן האחרון אבל אמרז"ל מעשה אבות סימן לבנים, ואם נסתכל בעבר נוכל להיות חזק בבטחוננו לעתיד מזהיר. כי מצינו ברמ"צ ראשונה אצל היהודי הא' והוא אברהם העברי שביום שנגמל יצחק מיצה"ר ליצ"ט (ב"ר במקומו) עשה משתה גדול. ומאז נלמד תשובה לטענה עיקרית כי אתם המעט, בכח ובכמות, מכל העמים ואיך יקום עם ישראל כי קטן הוא, שעד"ז טען עוג בכרמ"צ של יצחק וסופו הי' שנפל ביד יו"ח יצחק וגם בגשמיות ממש.

טענה הב', בישראל גופא, למה יהי' יר"ש יושב אוהלים, הרי צ"ל מעורב בין הבריות וכו' ותשובתה מברמ"צ השני' הרמוזה בתורה ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד צד את הבריות בפיו (ב"ר פס"ג) גו' ונפל בחרב בני יעקב (יל"ש ס"פ ויחי ע"י יודא וי"א חושים בן דן).

וטענה הג', עכ"פ די שיפקיע א"ע ומה לו להשתדל גם בטובת חברו בעוה"ז ובעוה"ב. ובאה התשובה בברמ"צ הג' הרמוזה בתורה ויקחו איש חרבו — שמעון ולוי — וגמירי דבההיא שעתא הווי בני יג"ש (רש"י נזיר כט:); — שחרפו נפשם בשביל הכזונה יעשה את אחותנו, אף שהבטיחו להם וגם לה כל טוב גשמי.

ומכ"ז נלמד גם אנחנו תשובה על ג' סוגי טענות אשר לא רק ברוח כ"א גם בגשם רק דרך התומ"צ היא דרך הישרה.

בר מצוה* . ש"פ בראשית, כז' תשרי תש"ב.

א. שמו של חתן הבר-מצוה הוא שמואל פנחס.

ובהקדמה — שהבעש"ט אמר (מכתבים תוכניים דכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א¹) שמכל דבר — גם משמו של אדם — אפשר ללמוד הוראה בעבודת השם.

והדגשה מיוחדת בנוגע לשמו של אדם — שהרי איתא בספרים² שמלמעלה נותנים דעה בהורי הילד לדעת השם אשר יקראו לו, וע"י השם הוא המשכת החיות מהנשמה להגוף³.

ויש להוסיף, שהשם מורה ג"כ על האדם מצד עבודתו — כפי שמצינו ביהושע שנקרא כן ע"ש "ייה יושיעך מעצת מרגלים" (סוטה לד, ב), וכן מצינו בסיפור ש"ר"מ הוה דייק בשמא .. מה שמך .. כידור .. ש"מ אדם רשע הוא שנאמר⁴ כי דור תהפוכות המה" (יומא פג, ב), היינו, שהשם מורה גם על ענינים הקשורים עם עבודת האדם (לטוב או למוטב)⁵.

ב. ובנדו"ד — השם שמואל פנחס:

שמואל — ע"ש "כי מד' שאלתיו", לשון שאילה, דחוזרת לבעלים בעין (רש"י ריש ע"ז), ולא ניתן להשואל אלא כדי להשתמש בו. וענינו בעבודת ה' — ש"אין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו" (ע"ז ג, סע"א), ו"לפום גמלא שיחנא" (כתובות סז, א), ולכן, נותן בתור שאילה, את נפש האלקית, כוחות, להאדם, כדי שיוכל לנצח את הגוף ונפש הבהמית.

(* של שמואל פנחס הלוי עבער.

(1) נדפס ב"התמים" ח"ח ריש ע' מז. אג"ק שלו ח"ג ע' רפט. נעתק ב"היום יום" ט' אייר.

(2) ראה שער הגלגולים הקדמה כג. שער מרוז"ל בסופו. עמה"מ ש"א ספ"ד. ועוד.

(3) ראה לקו"ת בהר מא, ג. ובכ"מ.

(4) האזינו לב, כ.

(5) ראה גם מכתב רבינו — אג"ק ח"א ס"ע רפח ואילך.

(6) שמואל-א, א, כ.

(7) ושם: "שאלה במידי דהדר בעין, כגון בהמה וכלים, דכתיב כי ישאל איש מעם רעהו

וגו" (דלא כ"מלוה" שהוא "במידי דלא דהדר בעין, כגון מעות .. דמלוה להוצאה ניתנה ומשלם לו מעות אחרים").

וז'הו שאמרו חז"ל "משביעין אותו תהי צדיק כו" (נדה ל, ב) — "משביעין" לשון שבועה, דשבועה⁸ מעוררת נקודת היהדות, דלכן המסקנא היא דגם מי שחשיד אממונא לא חשיד אשבועתא (ב"מ ה, ב), וגם לשון שובע¹⁰ — דתרווייהו חדא נינהו (דכיון ש"אין הקב"ה בא בטרוניא כו", הרי כשנותן שבועה, נותן גם כח לקיימה¹¹).

ובכל עת צריך האדם לזכור שהנפש האלקית והכחות שנותנים לו הם באופן של שאילה דחוזרת לבעלים בעין — שזהו תוכן מאמר חז"ל "הלואי תהא יציאתו מן העולם כביאתו" (ב"מ קז, א).

וז'הו שאמרה חנה (ש"א א' כח) על שמואל "וגם אנכי השאלתיהו לד".

ג. והנה, שואל — חייב בכל (שבועות מט, א), אף באונסין [חוץ במתה מחמת מלאכה, דפטור (ב"מ צו, ב), היינו, שעבודתו ("המלאכה") היתה באופן של מסירת נפש ("מתה") גם דנפש האלקית, שמסר גם נפשו האלקית — שניתנה לו ב"שאילה" — עבור ה"מלאכה"]. וא"כ, מי בכחו לעמוד בזה.

והעצה לזה — שיהי שאילה בבעלים, כגון דאמר לי' אשקי' מים וכה"ג (ב"מ צז, א¹²), שענינו בעבודת ה' הוא בקשת צרכיו (אשקי' מים וכה"ג) מהקב"ה (הבעלים) בתפלה, שעיי"ז נחשבת השאילה דנפש האלקית והכחות כו', לשאילה בבעלים.

ויש להוסיף, שעבודת הבעלים (שעל ידה נעשית השאילה בבעלים) צריכה להיות בעת השאילה ולא בעת האונס (שם צה, ב¹³), וכן הוא בהשאילה שבעבודת ה' — שלכן אמרו רז"ל שאסור לאכול

(8) ראה גם חוברת "שנים אוחזין בטלית" ע' 15: "ענין השבועה כפשוטו הוא אשר במקום שיש חשש שאומר שקר, ואינו נרתע מהאיסור אשר בזה, הרי עיי"ז אשר יטילו עליו שבועה, יודה על האמת, ולא יהא נשבע לשקר, כי שבועה חמורה היא .. ונמצא אשר ע"י השבועה נתעוררו אצלו יראת שמים ויראת חטא .. ע"י השבועה מתעוררים כחות יותר פנימיים באדם וכו'".

(9) ראה גם חוברת הנ"ל מהדורא קמא ס"ע 39 ואילך — הדעות בזה.

(10) ראה קיצורים והערות לתניא ס"ע נו ואילך.

(11) ראה "מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב" — ב"לקוטי פירושים" ס"ע יט ואילך.

(12) ושם: "האי מאן דבעי למישאל מידי מחבר'י ולפטור, נימא לי' אשיין מיא, דהוי שאילה בבעלים".

(13) ושם: "הי' עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה. הי' עמו

בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה".

קודם התפלה (ברכות י' ע"ב¹⁴) ואסור לעשות חפציו קודם התפלה (שם יד, א), אלא תפילתי צריכה להיות סמוך למטתי (ברכות ה, ב), גם קודם תלמוד תורה¹⁵ — כי, אם יתחיל האדם (השואל) להשתמש בנפש האלקית (שניתנת לו — ביום זה מחדש — בתור שאילה) קודם התפלה שהיא בקשת צרכיו מהבעלים, לא יועיל מה שאח"כ יהי "בעליו עמו", כיון שאין זה בעת השאילה, משא"כ אם הקדים תפלתו וסמכה למטתו, ה"ז שאילה בבעלים.

וזוהי העצה שיהי שאילה בבעלים, שאז — כל השומרים — גם אפשרי פטור (ב"מ פא, א), וכן פסקו הפוסקים¹⁶.

וזוהו דמצינו בשמואל, שכל ימיו הי' שאול לד'¹⁷, ולכן בכל מקום שבא האט ער געהאט זיינע ד' אמות, וכמאמר רז"ל על הפסוק¹⁸ "כי שם ביתו", "כל מקום שהלך שם ביתו עמו" (ברכות י, ב).

ד. והוראה נוספת — מהשם "פנחס":

אופן העבודה ובפרט בימינו עתה — צריך להיות כפנחס שהלך במסירת נפש,

— שלא ירא מאנשי שבט שמעון שרק בנס לא פגעו בו (סנהדרין פב, ב¹⁹), וגם אם "בא לימלך אין מורין לו, ולא עוד אלא שאם פרש זמרי והרגו פנחס נהרג עליו" (שם, א) —

ועוד זאת, שאופן העבודה במסירת נפש צריך להיות גם בהנוגע לזולתו — כענין פנחס שהמס"נ שלו הי' להציל את ישראל.

*

14) ושם: "מאי דכתיב לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם".
15) ראה פרש"י שם: "שלא לעשות מלאכה ושלא לעסוק בתורה .. עד שאקרא ק"ש ואתפלל". וגם לדעת התוס' (ד"ה אלא) "דשרי ללמוד קודם" — "מעלת העסק בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה שקודם התפלה" (לקו"ת ברכה צו, ב).

16) ראה רמב"ם הל' שכירות פ"א ה"ג: "המפקיד אצל חברו בין בחנם בין בשכר או השאילו או השכירו, אם שאל השומר את הבעלים עם הדבר שלהן או שכן הרי השומר פטור מכלום אפילו פשע .. כולן בבעלים פטורין אפילו פשיעה בבעלים פטור".

17) שמואל-א שם (כל הימים אשר הי' הוא שאול להי").

18) שם ז, יז.

19) ושם (ובפרש"י): "ששה נסים נעשו לו לפנחס כו' שהי' לו לדבר (לזעוק לאנשי שבטו לסייעו) ולא דבר".

ה. נוסף על ההוראה משמו של הבר־מצוה — יש הוראה גם מכללות המאורע שמתאספים לחגוג בר־מצוה, שעוד אחד מישראל מקבל עליו עול תורה ומצות.

ובהקדמה — דהנה, בכל עת אמרו רז"ל (יבמות מז, א) ישראל דווים וסחופים, ובפרט בזמן האחרון²⁰. אבל אמרו רז"ל²¹ "מעשה אבות סימן לבנים", ואם נסתכל בעבר, נוכל להיות חזק בבטחוננו לעתיד מזהיר — כי ישנו הלימוד מהבר־מצוה אצל שלשת האבות²², כדלקמן:

מצינו בר־מצוה ראשונה אצל היהודי הראשון, והוא אברהם העברי²³, שביום שנגמל יצחק מיצה"ר ליצ"ט (ב"ר במקומו²⁴) — יום הבר מצוה — עשה אברהם משתה גדול.

ומאז נלמד תשובה לטענה העיקרית דאומות העולם: "כי אתם המעט — בכח ובכמות — מכל העמים"²⁵, ואיך יקום עם ישראל כי קטן הוא²⁶, והתשובה לזה — שעד"ז טען עוג בבר־מצוה של יצחק (שבאצבע אחת יוכל להכניע את יצחק), וסופו הי' שנפל ביד יוצאי חלציו של יצחק²⁷, וגם בגשמיות ממש, והיינו, שגם חוזק בגשמיות קשור בעיקר עם רוחניות, עם היותו מעט בכח ובכמות.

טענה הב', בישראל גופא (דלא כטענה הא' שהיא ביחס לאוה"ע) — למה יהי' ירא שמים יושב אוהלים, הרי צריך להיות מעורב בין הבריות וכו'.

ותשובתה, מבר־מצוה השני' הרמוזה בתורה:

(20) בעיצומה של מלחמת העולם, שרבים מבני נהרגים על קידוש השם כו'.

(21) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד.

(22) בהבא לקמן — ראה גם "רשימות" חוברות: יז. יט. נט.

(23) לך לך יד, יג. וראה ב"ר פמ"ב, ח ("כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד").

(24) ושם (פנ"ג, יו"ד) — על הפסוק (וירא כא, ח) "ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה

גדול ביום הגמל את יצחק": "נגמל מיצר הרע" (כלומר בן י"ג שנה, שאז בא יצר טוב — מ"כ).

(25) ואתחנן ז, ז.

(26) ע"פ עמוס ז, ב"ה.

(27) ראה ב"ר שם (ובמ"כ): "אמר להם (עוג) .. אין יהיב אנא אצבעי עלי' (אם אתן אנכי

אצבעי עליו — על יצחק) אנא פחיש לי'" (פוחס צורתו). "אמר לי' הקב"ה .. חייך שאת רואה אלף אלפים ורבי רבבות יוצאים מבני בניו, ואין סופו של אותו האיש ליפול אלא בידו, שנאמר (חוקת כא, לד) ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו כי בידך נתתי וגו'". — נתבאר בארוכה ב"רשימות" חוברת יז.

"ויגדלו הנערים (נעשו בני י"ג שנה) ויהי עשו איש יודע ציד"²⁸,
 צד את הבריות בפיו (ב"ר פס"ג, יו"ד) גו'. וסופו — שנפל בחרב
 בני יעקב (ראה יל"ש ס"פ ויחי²⁹ שעשו נהרג ע"י יודא, ויש אומרים
 ע"י חושים בן דן).

וטענה הג', עכ"פ די שיפקיע את עצמו, ומה לו להשתדל גם
 בטובת חבירו בעוה"ז ובעוה"ב.

ובאה התשובה בבר-מצוה השלישית הרמוזה בתורה:

"ויקחו גו' איש חרבו"³⁰ — שמעון ולוי — וגמירי דבההיא
 שעתא הווי בני י"ג שנה (רש"י נזיר כט, ב)³¹ — שחרפו נפשם
 בשביל "הכזונה יעשה את אחותנו"³², אף שהבטיחו להם וגם לה כל
 טוב גשמי.

ומכל זה נלמד גם אנחנו תשובה על ג' סוגי טענות — אשר
 לא רק ברוח (ברוחניות) כי אם גם בגשם (בגשמיות), רק דרך התומ"צ
 היא דרך הישרה.

(28) תולדות כו, כז (ובפרש"י).

(29) ושם (רמז קסב): "כיון שהגיע למערת המכפלה אתא עשו וקא מעכב .. חושים ברי'
 דדן הוו יקירן לי' אודני', א"ל מאי האי, א"ל קא מעכב האי עד דאתי נפתלי מארעא דמצרים
 (להביא שטר המכירה). א"ל עד דאתי איגרתא מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בבזיון,
 שקל קולפא מחיי' ארישי' וכו'. .. אית דאמרי יהודה הרג את עשו, אימתי, בשעה שמת אבינו
 יצחק והלכו יעקב ועשו וכל השבטים לקבור אותו .. התחיל עשו נכנס למערה, נסתכל יהודה
 וראה שנכנס עשו אחריו (אחרי יעקב), אמר שמא הורג את אבא בפנים, נכנס ומצא את עשו
 שהוא מבקש להרוג את אביו. מיד עמד והרגו כו'". — ויש לעיין למה שינה רבינו הסדר.

(30) וישלח לר, כה.

(31) ראה בארוכה "רשימות" חוברת כא.

(32) וישלח שם, לא.

ברמ"צ ביסטריצקי. כג"ה אייר תש"ג.

ר"פ.

נתאספנו לחגיגה שמתוסף חבר לעם בני"י, הנכנס ומקבל עליו עול תומ"צ.

בני"י שעליהם נא' גוי אחד בארץ, שבכל מקום וזמן הם אחדות, שמחת הפרט ובפרט שמחה הקשורה בענין של תומ"צ היא גם שמחת הכלל ונוגע לכל הכלל.

ובעומק יותר — אחדות גם בעבר הוה ועתיד.

ולכן בתורת גומלין גם היחיד א"א לו להסתפק בעבודה לעצמו, כ"א צ"ל עד כדי מס"נ גם בעד זולתו. וזהו הוכחה אמתית על שלימותו בינו לבין עצמו. וזהו רמז ענין הברמ"צ שאנו מוצאים בדרז"ל שלמדו זה מבני יעקב ששמעון ולוי בעת התנפלותם על שכם היו בני יג' ומזה לומדים שעור בר מצוה.

בר-מצוה של שאול אלכסנדר ביסטריצקי. כג"ה אייר תש"ג.
ראשי-פרקים.

נתאספנו לחגיגה של בר-מצוה שתוכנה שמתוסף חבר לעם
בנ"י, הנכנס ומקבל עליו עול תורה ומצות.

והנה, בנ"י שעליהם נאמרו "גוי אחד בארץ", היינו, שבכל
מקום וזמן הם אחדות — הרי אצלם גם שמחת הפרט (שמחה של
איש פרטי), ובפרט שמחה הקשורה בענין של תומ"צ, היא גם שמחת
הכלל, ונוגע לכל הכלל.

ובעומק יותר — שהאחדות היא גם עם כל בנ"י כפי שהם בכל
חלקי הזמן, עבר הוה ועתיד.

ולכן, בתורת גומלין — כשם שנוגע להכלל שמחת היחיד שנכנס
ומקבל עליו עול תומ"צ, כך גם היחיד אי אפשר לו להסתפק בעבודה
לעצמו, כי אם צריך להיות מוכן עד כדי מסירת נפש גם בעד זולתו.
וזהו הוכחה אמיתית על שלימותו בינו לבין עצמו.

וזהו רמז ענין הבר-מצוה שאנו מוצאים בדברי רז"ל: שלמדו
זה מבני יעקב, ששמעון ולוי בעת התנפלותם על שכם היו בני יג'
שנה, ומזה לומדים שיעור הזמן דבר מצוה — ללמדנו ששלימותו של
יהודי שנכנס ומקבל עליו עול תומ"צ צריכה להיות קשורה עם מסירת
נפשו בעד זולתו, בדוגמת הנהגת שמעון ולוי בעת הבר-מצוה שלהם.

(1) שמואל"ב ז, כג. ועוד. וראה תניא אגה"ק רס"ט. ובכ"מ.

(2) רש"י נזיר כט, ב. רש"י רע"ב אבות פ"ה מכ"א (וראה בארוכה "רשימות" חוברת כא).